

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ถึงแม้ประเทศไทยจะได้จัดวางระบบกฎหมาย (Legal System) ให้อยู่ในรูปแบบของระบบประมวล (Civil Law System) แต่โดยเนื้อหาและกระบวนการวิธีบังคับใช้กฎหมายกลับได้รับอิทธิพลจากระบบกฎหมายจารีตประเพณี (Common Law System) อยู่ค่อนข้างมาก ทำให้เกิดความสับสนและขัดแย้งทางความคิดอยู่หลายกรณี ซึ่งกรณีตัวอย่างที่ชัดเจนที่สุดได้แก่ในส่วนที่ว่าด้วยกฎหมายทางการค้าพาณิชย์และกระบวนการวิธีพิจารณาคดีทางการค้าและพาณิชย์

ในประเทศที่เป็นต้นแบบของระบบประมวลที่ใช้เป็นแบบอย่างในการจัดวางระบบกฎหมายไทย เช่น ฝรั่งเศส เนเธอร์แลนด์ และเยอรมัน นั้น มีการแบ่งแยกกระบวนการพิจารณาพิพากษาออกต่างหากจากระบบกฎหมายแพ่งอย่างชัดเจน ทั้งในด้านกฎหมายสารบัญญัติ และด้านกระบวนการวิธีพิจารณาคดีพาณิชย์ โดยในด้านกฎหมายสารบัญญัติได้จัดให้มีประมวลกฎหมายพาณิชย์แยกต่างหากจากประมวลกฎหมายแพ่ง ส่วนในด้านกระบวนการวิธีพิจารณาคดีพาณิชย์ก็มีการจัดระบบศาลพาณิชย์และวิธีพิจารณาคดีพาณิชย์ขึ้นเป็นเฉพาะแยกต่างหากจากศาลแพ่งและประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ทั้งนี้ เพราะสภาพและลักษณะของนิติสัมพันธ์ระหว่างพ่อค้าพาณิชย์หรือระหว่างคู่กรณีในทางการค้าพาณิชย์นั้นมีความแตกต่างจากนิติสัมพันธ์ในทางแพ่งระหว่างปัจเจกบุคคลด้วยกันเองอย่างมากหลายประการ กฎเกณฑ์กติกาที่ถือกันว่าถูกต้องและเป็นธรรมในระหว่างปัจเจกบุคคลทั่วไป อาจจะเป็นกฎเกณฑ์กติกาที่ขัดแย้งกับประเพณีทางการค้า (Commercial Custom) หรือแนวทางปฏิบัติในวงการการค้าแต่ละแขนง หรือแม้แต่แนวทางปฏิบัติระหว่างพ่อค้าที่เป็นคู่กรณี (Commercial Practice) อย่างรุนแรงก็ได้ เช่น หลักกฎหมายแพ่งในเรื่องค้ำประกันว่าจะขายที่มีได้ระบุอายุความของค้ำประกันไว้ จะมีผลผูกพันผู้ให้ค้ำประกันตลอดไป แม้จะเกิน 10 ปีแล้วก็ตาม (คำพิพากษาฎีกาที่ 1004/2485 ประชุมใหญ่) อาจจะมีเหตุผลในนิติสัมพันธ์ทางแพ่ง แต่หากนำมาบังคับใช้ระหว่างผู้ประกอบการกิจการค้าพาณิชย์แล้ว ย่อมจะทำให้เกิดอุปสรรคข้อขัดข้องในการปฏิบัติอย่างรุนแรง ในทางกลับกัน หลักกฎหมายพาณิชย์บางประการหากนำไปใช้กับนิติสัมพันธ์

ทางแพ่งระหว่างปัจเจกบุคคลที่มีได้ประกอบธุรกิจการค้า (non-traders) แล้ว กลับจะก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมอย่างยิ่ง เช่น การที่ธนาคารนำสัญญาบัญชีเดินสะพัดไปใช้กับผู้บริโภคสินเชื่อที่มีใช้พ้อค่า เพื่อให้สามารถเรียกดอกเบี้ยทบต้นจากลูกค้าดังกล่าวได้ หรือนำกฎหมายล้มละลายไปใช้กับข้าราชการ เกษตรกร ผู้ใช้แรงงาน เป็นต้น

ส่วนในประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายคอมมอน ลอว์ แม้จะไม่มีการจัดทำประมวลกฎหมายพาณิชย์แยกไว้โดยเฉพาะ แต่ก็ยอมรับถึงความแตกต่างของกฎหมายทั้งสองประเภทนี้ โดยเฉพาะความจำเป็นจะต้องมีกระบวนการวิธีพิจารณาคดีพาณิชย์ หรือระบบศาลพาณิชย์แยกต่างหากจากคดีแพ่งอย่างชัดเจน เช่น ในประเทศอังกฤษ ซึ่งมีการจัดตั้งระบบศาลพาณิชย์ขึ้นไว้ในศาลไฮเคิร์ท(High Court) แพลนคควินเบนซ์ (Queen's Bench) เป็นพิเศษ เป็นต้น

การจัดระบบกฎหมายและวิธีพิจารณาคดีพาณิชย์แยกออกมาต่างหากย่อมก่อให้เกิดผลดีได้อย่างชัดเจนในข้อที่ทำให้สามารถจัดวางระบบและกฎเกณฑ์กติกาคดีพาณิชย์ให้เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพ ลักษณะ และความต้องการของกิจการค้าพาณิชย์ได้ อันจะเป็นการส่งเสริมสนับสนุนกิจการค้าพาณิชย์ของประเทศให้อยู่ในมาตรฐานสากลและสามารถแข่งขันในตลาดโลกได้ดียิ่งขึ้นอีกทางหนึ่ง

สำหรับประเทศไทยนั้น มิได้จัดระบบกฎหมายพาณิชย์และกระบวนการวิธีพิจารณาคดีพาณิชย์แยกออกจากระบบกฎหมายแพ่งและกระบวนการวิธีพิจารณาคดีแพ่งแต่อย่างใด เราไม่มีประมวลกฎหมายพาณิชย์ ไม่มีกฎหมายวิธีพิจารณาคดีพาณิชย์ และไม่มีศาลพาณิชย์เหมือนในประเทศที่ใช้ระบบประมวลดังกล่าวข้างต้น ถึงแม้เราจะมีบทบัญญัติพาณิชย์อยู่มากมาย แต่ก็ยังไม่มี การจัดตั้งและแยกแยะอย่างเป็นระบบ ทำให้เราไม่สามารถที่จะพัฒนาปรัชญาหรือหลักคิดในทางกฎหมายพาณิชย์ (Commercial Jurisprudence) ขึ้นได้ และมักจะต้องนำปรัชญาและหลักเกณฑ์ในทางแพ่งมาบังคับใช้กับนิติสัมพันธ์ทางการค้าพาณิชย์ โดยที่แทบจะไม่รู้ไม่เข้าใจเลยว่าผลที่ได้ นั้นจะขัดแย้งต่อสำนึกในความยุติธรรม (Sense of Justice) ของคนในวงการค้าพาณิชย์อย่างรุนแรง และก่อให้เกิดความเสื่อมศรัทธาต่อระบบกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมของไทยตามไปด้วย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(1) คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3246/2537 โจทก์เป็นบริษัทในประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ส่งคำสั่งซื้อข้าวหนึ่งชนิด 5% จำนวน 5,250 ตัน ทางโทรพิมพ์ (Telex) ผ่านบริษัทจำเลย จำเลยส่งคำสั่งนองทางโทรพิมพ์กลับไปให้โจทก์แล้ว โจทก์จึงเปิดเลตเตอร์ออฟเครดิต (L/C) ผ่านธนาคารกรุงเทพ ซึ่งได้แจ้งให้จำเลยทราบแล้ว แต่จำเลยปฏิเสธที่จะส่งข้าวหนึ่งให้โจทก์ตามสัญญา โจทก์จึงมาฟ้องขอให้ศาลบังคับจำเลยปฏิบัติตามสัญญาและชดใช้ค่าเสียหายฐานผิดสัญญา ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า การซื้อข้าวหนึ่งระหว่างโจทก์จำเลยได้เกิดเป็นสัญญาขึ้นแล้วตามเอกสารโทรพิมพ์หมายเลข จ.5 ถึง

จ.9 แต่ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 456 วรรคสอง กำหนดว่าสัญญาซื้อขายสังหาริมทรัพย์ที่มีราคา 500 บาทหรือกว่านั้นขึ้นไป (ปัจจุบันถูกยกเลิกและแก้ไขเป็น 20,000 บาทหรือกว่านั้นขึ้นไป) (ธีระพล อรุณะกสิกร และคณะ, 2549, หน้า 180) ต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือลงลายมือชื่อฝ่ายที่ต้องรับผิดชอบ หรือได้วางประจำไว้ หรือได้ชำระหนี้บางส่วนแล้วจึงจะฟ้องร้องบังคับคดีได้ ทว่าคดีนี้แม้จะมีหลักฐานการซื้อขายเป็นหนังสือตามเอกสารหมาย จ.5 ถึง จ.9 แต่ไม่ปรากฏลายมือชื่อของจำเลย ทั้งไม่มีการวางมัดจำหรือชำระหนี้บางส่วนแต่อย่างใด โจทก์จึงไม่สามารถฟ้องร้องบังคับคดีแต่จำเลยได้ พิพากษายกฟ้อง

คำพิพากษาศาลฎีกานี้ตัดสินตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 456 ซึ่งใช้ทั้งในทางแพ่งและในทางพาณิชย์ ในทางแพ่ง หลักกฎหมายนี้อาจจะยังพอมีเหตุผลที่จะใช้บังคับอยู่เพื่อความสะดวกในการวินิจฉัยว่าคู่กรณีได้ตกลงทำสัญญากันจริงหรือไม่ และมีเนื้อความว่าอย่างไร เพราะในระหว่างปัจเจกบุคคลทั่วไปนั้น การทำสัญญาซื้อขายสังหาริมทรัพย์ที่มีราคาตั้งแต่ 500 บาทขึ้นไป อาจถือได้ว่าเป็นเรื่องสำคัญที่ควรจะให้คู่สัญญาทำหลักฐานกันให้ชัดเจนได้ แต่ในระหว่างพ่อค้าด้วยกันเองนั้น การติดต่อซื้อขายสินค้าหรือวัตถุดิบระหว่างกันเกิดขึ้นมากมายในแต่ละกิจการ หากต้องมาพบและลงนามในสัญญาซื้อขายแต่ละฉบับตามกฎหมายที่นี้ย่อมขัดต่อประเพณีและแนวทางปฏิบัติในวงการค้าพาณิชย์ ยิ่งเป็นการค้าระหว่างประเทศยิ่งไม่เหมาะสมอย่างยิ่ง และถึงแม้ว่าปัจจุบันเราจะมีพระราชบัญญัติธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.2544 บัญญัติให้ข้อมูลทางโทรพิมพ์เป็นข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ และใช้เป็นพยานเอกสารได้แล้วก็ตาม แต่ถ้ายังไม่มี การลงลายมือชื่อ หรือลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ในเอกสารโทรพิมพ์นั้น ก็ยังคงฟ้องร้องบังคับกันไม่ได้อยู่นั่นเอง

(2) คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 266/2546 ธนาคาร โจทก์เปิดเลตเตอร์ออฟเครดิตให้แก่จำเลยที่ 1 ก็เพื่อให้ความคุ้มครองและรักษาผลประโยชน์ของจำเลยที่ 1 ซึ่งเป็นผู้ซื้อสินค้า ขณะเดียวกันก็เป็น การรับรองกับผู้ขายสินค้าว่า ผู้ขายสินค้าจะได้รับการชำระเงินอย่างแน่นอน ถ้าผู้ขายสินค้าได้ปฏิบัติ ถูกต้องตามเงื่อนไขที่ระบุในเลตเตอร์ออฟเครดิต โจทก์จึงมิใช่ผู้ประกอบการธุรกิจรับทำการงานต่างๆ ให้จำเลยที่ 1 แล้วเรียกเอาสินจ้างอันพึงจะได้รับรวมทั้งเงินที่โจทก์ได้ออกทศรองจ่ายไปก่อนตาม ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 193/34 (7) การฟ้องร้องให้รับผิดชอบตามสัญญาเลตเตอร์ออฟเครดิต ไม่มีกฎหมายกำหนดอายุความไว้โดยเฉพาะ จึงมีอายุความ 10 ปีตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 193/30

ถึงแม้คำวินิจฉัยของศาลฎีกาในคดีนี้จะถูกต้องตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 193/30 และให้ความเป็นธรรมกับคู่กรณีตามหลักทั่วไปในกฎหมายแพ่งว่า ลูกหนี้ต้องชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ แต่ในทางการค้าพาณิชย์นั้นก็มีลักษณะพิเศษอยู่ประการหนึ่งว่า ไม่ควรให้คู่กรณี

ปล่อยปละละเลยในการหักทอนบัญชีตรวจสอบยอดหนี้ระหว่างกันจนเนิ่นนานเกินไป เพราะจะเป็นเหตุให้เกิดความล่าช้าเฉื่อยชาในการชำระหนี้ทางการค้า ซึ่งจะเป็นผลต่อเนื่องทำให้ขัดข้องต่อกระแสหมุนเวียนทางการเงิน การบัญชี และการลงทุนตามไปด้วย ดังนั้น หลักการในกฎหมายพาณิชย์จึงต้องกำหนดอายุความให้สั้นกว่าที่กำหนดในกฎหมายแพ่งทั่วไป สำหรับนิติสัมพันธ์ตามสัญญาเลตเตอร์ออฟเครดิตนั้นล้วนแต่เป็นนิติสัมพันธ์ทางการค้าพาณิชย์ที่คู่กรณีทุกฝ่ายต้องเป็นผู้ประกอบธุรกิจการค้าและการพาณิชย์ด้วยกันทั้งสิ้น กำหนดอายุความที่ยาวนานถึง 10 ปี จึงไม่เหมาะสมอย่างยิ่ง (คณะอนุกรรมการดำเนินการจัดทำข้อเสนอการแยกคดีพาณิชย์ออกจากคดีแพ่ง, 2548, หน้า 2-4), (เมธี ศรีอนุสรณ์, 2548, หน้า 5-7)

จากกรณีดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าการที่เราได้นำเอาหลักกฎหมายแพ่งมาใช้ปะปนกับธุรกรรมทางธุรกิจการค้าก็ดี หรือการนำหลักกฎหมายทางการค้าพาณิชย์มาใช้กับปัจเจกบุคคลทั่วไปก็ดี เป็นการใช้กฎหมายโดยปราศจากหลักเกณฑ์ที่แน่นอน ส่งผลให้เกิดปัญหาอุปสรรคความไม่เป็นธรรม ทำให้การพัฒนากฎหมายพาณิชย์ไม่ทันต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก ส่งผลให้กฎหมายพาณิชย์ของไทยไม่เป็นที่ยอมรับของชาวต่างประเทศที่เข้ามาทำการค้าและลงทุนในประเทศไทยเท่าที่ควร สภาพการณ์เช่นนี้นับเป็นจุดอ่อนของระบบกฎหมายพาณิชย์ของไทย ซึ่งส่งผลให้การกำหนดเงื่อนไขและข้อตกลงทางการค้าในสัญญาการค้าระหว่างประเทศระหว่างคู่สัญญาต้องตกอยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายต่างประเทศ และใช้อินญาโตตุลาการของต่างประเทศ ทำให้พ่อค้าชาวไทยเสียเปรียบและต้องสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายอย่างมากในกรณีที่มีข้อพิพาททางการค้าเกิดขึ้น

การปรับปรุงและพัฒนาระบบกฎหมายพาณิชย์ของประเทศไทยนั้น อาจมีได้หลายแนวทางด้วยกัน ซึ่งในความจริงแล้วปัญหาสำคัญมิใช่อยู่ที่ว่าควรแยกประมวลกฎหมายแพ่งออกจากประมวลกฎหมายพาณิชย์หรือไม่ หากแต่อยู่ที่ว่า ระบบกฎหมายแต่ละเรื่องนั้นมีกฎเกณฑ์พิเศษ (Special Provision) ที่เหมาะสมแก่ระบบการค้าหรือไม่ สำหรับการแยกประมวลกฎหมายพาณิชย์ออกต่างหากจากประมวลกฎหมายแพ่งนั้น แม้จะเป็นแนวทางที่ดีที่สุดที่ทำให้การเรียบเรียงกฎหมายพาณิชย์อย่างเป็นระบบได้ แต่ก็เป็นการกระทำที่ยากยิ่ง เพราะเป็นงานจัดระบบกฎหมายขึ้นใหม่อีกระบบหนึ่งซึ่งต้องดำเนินการด้วยความรอบคอบรัดกุม มิใช่เพียงแต่คัดลอกบทบัญญัติทางพาณิชย์มาจัดหมวดหมู่ไว้ในประมวลกฎหมายใหม่แล้วเรียกชื่อว่าเป็นประมวลกฎหมายพาณิชย์เท่านั้น ดังนั้น เพื่อเป็นจุดเริ่มของการแยกระบบกฎหมายพาณิชย์ออกจากระบบกฎหมายแพ่ง จึงควรจะมีการแยกกระบวนการวิธีพิจารณาคดีพาณิชย์ออกต่างหากจากกระบวนการวิธีพิจารณาคดีแพ่ง โดยให้มีระบบศาลชั้นอุทธรณ์พิเศษแยกต่างหากสำหรับพิจารณาพิพากษาคดีพาณิชย์ขึ้นมาก่อน เพื่อเป็นศูนย์กลางของการสร้างความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านทางกฎหมายพาณิชย์

ขึ้น พร้อมกันนี้ก็จะจัดให้มีระบบวิธีพิจารณาความขึ้นโดยกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการดำเนินกระบวนการวิธีพิจารณาให้มีความสะดวกรวดเร็ว มีการตัดสินใจโดยผู้ที่มีความชำนาญทางด้าน การค้าพาณิชย์ เหมาะสมกับการระงับข้อพิพาทในทางการค้าพาณิชย์ ซึ่งเป็นแนวทางที่มีความ สอดคล้องกับการดำเนินกระบวนการวิธีพิจารณาคดีในศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่าง ประเทศ

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

2.1 เพื่อศึกษาความเป็นมา และความสำคัญของปัญหาที่เกี่ยวกับการดำเนินกระบวนการวิธี พิจารณาคดีพาณิชย์ในประเทศไทย

2.2 เพื่อศึกษากระบวนการ และหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินกระบวนการวิธีพิจารณาคดีพาณิชย์ในประเทศไทย

2.3 เพื่อศึกษาระบบกฎหมายพาณิชย์และหลักวิธีพิจารณาคดีพาณิชย์ของต่างประเทศ และการระงับข้อพิพาทในทางการค้าพาณิชย์

2.4 เพื่อศึกษาวิเคราะห์ปัญหาทางกฎหมาย และอุปสรรคที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการดำเนิน กระบวนการวิธีพิจารณาคดีพาณิชย์ในประเทศไทย

2.5 เพื่อศึกษาและค้นหาแนวทางที่เหมาะสมในการดำเนินกระบวนการวิธีพิจารณาคดี พณิชย์ในประเทศไทย

3. สมมุติฐานของการศึกษา

การที่ประเทศไทยนำเอาบทบัญญัติของกฎหมายแพ่งและกฎหมายพาณิชย์มารวมกันไว้ ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งนั้น เนื่องจาก การค้าพาณิชย์ในขณะที่ร่างกฎหมายยังไม่เจริญก้าวหน้าถึงขนาดที่จะต้องมีการออกกฎหมาย คู่คุ้มครองรองรับเป็นพิเศษ อีกทั้งกฎหมายพาณิชย์กับกฎหมายแพ่งก็มีความสัมพันธ์กันอยู่บางส่วน ทำให้การใช้กฎหมายขาดความชัดเจนว่าส่วนใดเป็นกฎหมายแพ่ง ส่วนใดเป็นกฎหมายพาณิชย์ และ ส่วนใดเป็นกฎหมายที่มีความสัมพันธ์กัน หลักทั่วไปของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ถูก

นำมาใช้ทั้งในทางแพ่งและพาณิชย์ ทำให้การใช้กฎหมายปราศจากหลักเกณฑ์ที่แน่นอน และก่อให้เกิดผลเสียหายต่อการดำเนินธุรกิจเมื่อต้องมีกรณีพิพาทกันขึ้น การดำเนินคดีในศาลก็ยังคงต้องเป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ซึ่งไม่สอดคล้องกับการพิจารณาคดีพาณิชย์ที่ต้องการความสะดวกรวดเร็วเป็นสำคัญ

แต่เมื่อการค้าพาณิชย์ขยายตัวเจริญก้าวหน้าขึ้นเป็นลำดับ การปรับปรุงระบบกฎหมายพาณิชย์ให้มีความชัดเจน รวดเร็ว และเป็นธรรมโดยคำนึงจารีตประเพณีและวิถีปฏิบัติทางการค้าพาณิชย์ เป็นสิ่งที่จำเป็นและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการส่งเสริมกิจการค้าพาณิชย์ ทำให้เกิดการยอมรับนับถือในระบบกฎหมายและระบบศาลของไทยจากนานาอารยประเทศ

4. ขอบเขตของการศึกษา

ศึกษาและวิเคราะห์ตัวบทกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับคดีพาณิชย์และการดำเนินกระบวนการวิธีพิจารณาคดีพาณิชย์ อันได้แก่ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง พระราชบัญญัติที่เกี่ยวกับคดีพาณิชย์ รวมทั้งหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินกระบวนการวิธีพิจารณาความในประเศไทยและต่างประเทศ

5. วิธีดำเนินการศึกษา

ดำเนินการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) โดยค้นคว้าจากตัวบทกฎหมาย ตำรา หนังสือ วิทยานิพนธ์และผลงานวิจัย บทความทางวิชาการ เอกสารต่างประเทศ และเอกสารที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาประกอบการศึกษา

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา

6.1 เพื่อให้ทราบความเป็นมา และความสำคัญของปัญหาที่เกี่ยวกับการดำเนินกระบวนการวิธีพิจารณาคดีพาณิชย์ในประเทศไทย

6.2 เพื่อให้ทราบกระบวนการ และหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินกระบวนการวิธีพิจารณาคดีพาณิชย์ในประเทศไทย

6.3 เพื่อให้ทราบระบบกฎหมายพาณิชย์และหลักวิธีพิจารณาคดีพาณิชย์ของต่างประเทศ และการระงับข้อพิพาทในทางการค้าพาณิชย์

6.4 เพื่อให้ทราบถึงปัญหาทางกฎหมาย และอุปสรรคที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการดำเนินกระบวนการวิธีพิจารณาคดีพาณิชย์ในประเทศไทย

6.5 เพื่อให้ทราบถึงแนวทางที่เหมาะสมในการดำเนินกระบวนการวิธีพิจารณาคดีพาณิชย์ในประเทศไทย